

Presentació

La traducció teatral presenta una complexitat inicial que altres textos no tenen, sobretot perquè el text traduït pot tenir dues sortides molt diferents: el llibre i l'escenari, és a dir, la literatura i la representació. En el context literari, la traducció teatral no s'aparta gaire de la problemàtica de la narrativa amb diàlegs més o menys mimètics i versemblants, amb les acotacions en lloc de les descripcions. La complexitat, però, augmenta d'allò més a penes entrem en el camp de les traduccions per a l'escena, per tal com el nombre i la tipologia de les versions és molt gran i gairebé cap d'elles té la mateixa finalitat que la traducció literària.

Les versions per a l'escena tenen, en efecte, una altra manera de ser fidels al text original, que consisteix precisament en l'intent de re-crear per a un públic diferent (gairebé) els mateixos efectes de l'original, i no en la fidelitat a les peculiaritats estilístiques de l'obra de pertença. Per no parlar del text realment representat i dit, per al qual constatem que la varietat és encara més important, perquè sol canviar cada dia i a cada representació en funció de moltes variables. És evident que, en aquest cas, el text literari no és més que un «guió ideal» que no sols no s'ateny mai, sinó que ni tan sols es respecta gaire, perquè l'escena requereix una versió diferent que cap traducció reflecteix, ni la feta especialment per a l'escena; una versió que, en tot cas, només es podria analitzar a partir de les gravacions de les representacions. La traducció literària i la versió realment dita i representada pels actors són alguns dels graus de la reescriptura dels textos teatrals, que passa òbviament per les formes més diverses i impensables d'adaptació.

En aquest volum, hem volgut presentar algunes mostres d'aquesta tasca multiforme de traduir teatre en la història i en l'actualitat, en el format de la versió filològica i en el de diverses adaptacions. Dos dels articles, els de Iole Scamuzzi i d'Elena Marcello, reflexionen sobre la labor de reescriptura que el dramaturg Ramón de la Cruz (1731–1794) va fer d'algunes obres de Carlo Goldoni a partir de l'anàlisi filològica i puntual del treball d'adaptació per extreure'n una sarsuela. Miquel Edo, al seu torn, analitza les versions d'alguns llibrets d'òpera per constatar el canvis estilístics i de to respecte dels originals.

Per acabar, Fernando Molina i Roberto Randaccio ens presenten una edició/ traducció filològicament impecable d'una peça teatral molt poc coneguda d'Antonio Fogazzaro, més famós com a autor de les novel·les *Malombra* o *Piccolo mondo antico*.